

GRUDA

Štev. 9.

1931.

Leto VIII.

VSEBINA ZVEZKA 9.

M. N.: Izvenel je opoja spev. — JOŽA LOVRENCIČ: Božja sodba. — META K.: Pridi. — KOPRIVA: Tekmeca. — L. MÖSCHL: Pogled v življenje. — DR. I. ROSINA: Nekaj o državljanški zavesti in narodno-kulturnem problemu naše vasi. — Kotiček za dekleta. — Našim dekletom. — Organizacija. — Poskusi iz naših vrst. — Za zabavo in smeh. — Uganke. — Listnica uredništva.

Celoletna naročnina „Grude“ znaša Din 30.—. Za dijake in vojake Din 20.—.
V podrobnih prodajih stane „Gruda“ Din 3.—.

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: Ljubljana, Cankarjevo nabrežje št. 5./I. —
Rokopise je pošiljati uredništvu, naročnino, reklamacije, oglase itd. samo upravi.
Urejuje: Marija Novakova, Linhartova ulica 20.

**KARTOTECNI
PRIBOR
KARTOTEČNE TISKOVINE**

KARTOTEKA D. O. O.
LJUBLJANA SELENBURGOVA 6

**KARTOTEČNO
KNJIGOVODSTVO**

knjigovodstvo za
Kartoteke in moderno
knjigovodstvo za
zadruge
knjižnice
družbe
vsa podjetja
gospodarske ustanove
itd.

NAJBOLJŠI

v materialu
in
lepih opremah
so edino
GRITZNER

ADLER in KAYSER

šivalni stroji in kolesa za dom in
obrt, pletilni švicarski stroj **DUBIED**.

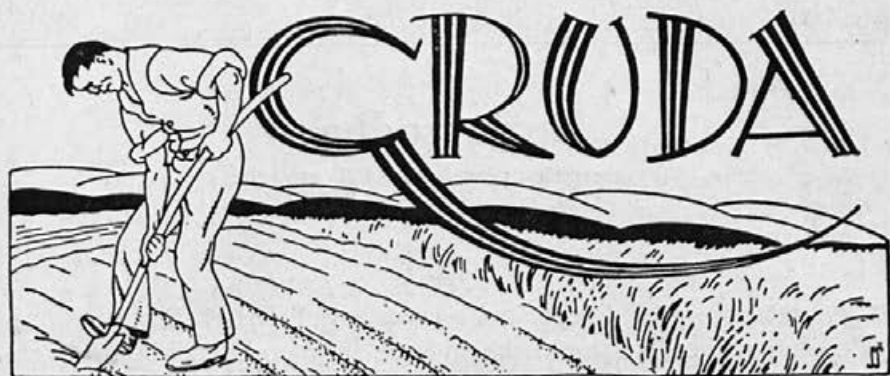
Ugodni plačilni pogoji - pouk brez
plačen samo pri

Josip Peteline
Ljubljana.

KLIČEJE
vseh vrst no
fotografijah
ali risbah
izvrsno
najsolidnejše

KLIČARNA ST-DEU
LJUBLJANA DALMATINOVATZ

MESČNIK
ZA KMETSKO
PROSVETO

M. N.:

Izzvenel je opoja spev . . .

*Izzvenel je opoja spev v molčanje.
Krik živega srca se je poslednjič
izvil in se zagnal v pregrade tajne,
ki neizprosno jih postavil je med naju
slepi birič svobodnih duš — življenje.*

*Povej, zakaj ne moreš, nočeš k meni,
ki v žar razpalil moje hrepenenje
si po ljubezni nikdar doživljeni?*

*Kako sem te prosila: dragi, pridi!
Vso nežnost, vso sladkost, vso temno strast
sem zlila v en napoj za tvojo slast.*

*Zaman.
V plamenu zdaj brezupnem izgorevam.
Molčim
in duh ponosni svoj dušim.
In se bojim,
da le v posmeh bolest ti svojo razodevam.*

Joža Lourenčič:

Božja sodba.

Zgodovinska povest iz XVII. stoletja.

(Dalje.)

IX.

Zvečerom pred Gregorjevim so začenjali Kroparji pomlad, zakaj solnce, ki je zimske mesece le v opoldanskih urah obiskalo Kropo toliko, da ne pozabijo nanj, je postalo zopet radodarno s svojo svetlobo in se pomudilo od dne do dne delj nad dolino in globeljo ob Preprovki in je proti sredi meseca marca tako podaljšalo dan, da so mogli v vigencih kovati, ne da bi jim bilo treba že kmalu popoldne prižigati leščerbe. Veseli so bili kovači tega in da bi svetega Gregorja in njegovo solnce proslavili, je šel že zjutraj po vseh vigencih glas:

Pekeljni so se nabrali —
kdam jih bomo pa prodali?

„Danes jih bomo, danes!“ so bili navdušeni v vseh vigencih od onih ob spodnjem kladivu, kjer so bili Tonetov, Pungrat in Mlečje, pa do onih v gorenjem koncu, ki jih je imel več in so bili Mazzolov, Pod češnjo, V kamrci, Pekel, Vica in še onstran zgornjega kladiva Bodljajev in Nava. In so poslali iz vsakega vigenca najstarejšega kovača k posameznim gospodom, da bi ponudili pekeljne in jih prodali. Upali so na dober izkupiček, zakaj preko zime se je nabralo v ješah dosti pekeljnov — žindre od odpadkov železa, žebļjev, oglja, s čimer so prosto razpolagali in jim je vsakotoliko prineslo nekaj priboljšek . . .

Zadnje uro tretje jedi so kladiva v vigencih počivala. Pekeljni so vrgli toliko, da so si mogli v vsakem vigenču privoščiti tako mero žganja, ki so ga kar ob ješah in panjih pili, da je kovačem veselje sproti raslo in prešlo v navdušenje, s katerim so se še zvečer postavljali . . .

Ko je legel mrak nad Kropo, se je ob bazarju nad spodnjim kladivom in ob onem nad zgornjim trlo ljudi. Ni ga bilo Kroparja, ki bi bil ostal v hiši. Od bazarja do bazarja so hodili kakor v procesiji in bili glasni in veseli. Oni iz gornjega konca so se postavljali s svojim bazarjem, da je lepši, oni iz spodnjega pa s svojim in gonili drugi druge, naj pa pogledajo, če ne verujejo. Tako so se srečavale procesije. Gorenjci se niso dali prepričati in oni iz spodnjega konca tudi ne.

„Na našem bajaranju je več luči!“

„Na našem pa lepše gorijo!“

Pa je bil zgornji bajaran v Gregorjevo noč prav tako lep kakor spodnji. Po obeh so plavali drobni čolnički, izdolbeni iz lipovega lesa. Napolnili so jih s smolo in ogljem, kar so prižgali, in jih spustili goreče v vodo, da je bil bajaran kakor pravljичno jezero, odsevajoč premikajoče se ogenjčke.

V gneči ob spodnjem bajaranju je bila tudi Lipkova Lenka. Veselje, ki je šumelo okoli nje, je tudi njo objelo, čeprav je prvič po božiču stala ob vodi, iz katere jo je bila pozdravila smrt... Onega obraza ne bi bila še pozabila in še bi se žalostila, če ne bi bila nekoga dne mati, ki je bila v skrbeh radi nje, ko je kar hirala, vprašala starega župnika, kaj misli o božični prikazni v vodi. „Prazna vera, vraže, vražel“ je dejal župnik, se veselo zasmel in potrepljal Lenko po ramenu, češ, naj misli na poroko in ne na smrt... S svojo besedo je župnik prepodil Lenki žalost in kesala se je potem, da je dala Anžetu nagelj, zakaj poslej ji ni dal več miru in ji je vsakokrat, ko je prišel v Kropo, prigovarjal, naj bi se po veliki noči vzela. Klemenu je vse povedala in se še pošalila in ga podražila, naj pohiti, ker bi ga sicer ne čakala...

„Hihhi, poglej, Lenka, tvoj Klemen pa s svojo ladjico nima srečel“ se je zasmejala Pogrošarjeva Franca.

„Dvakrat mu je že ugasnil ogenj v čolnčku, ko ga je spustil,“ je dejala Skribova Tona.

„Pa se mu bo še v tretje!“ je zagotavljala Ažmanova Mica.

Lenki, ki je opazovala Klemena in bila vesela, je bilo neprijetno, da nima njen fant z ladjico sreče in želela je, da bi mu vsaj v tretje lepo splavala.

Pa mu ni.

„Ali nisem rekla!“ je bila Ažmanova Mica zadovoljna.

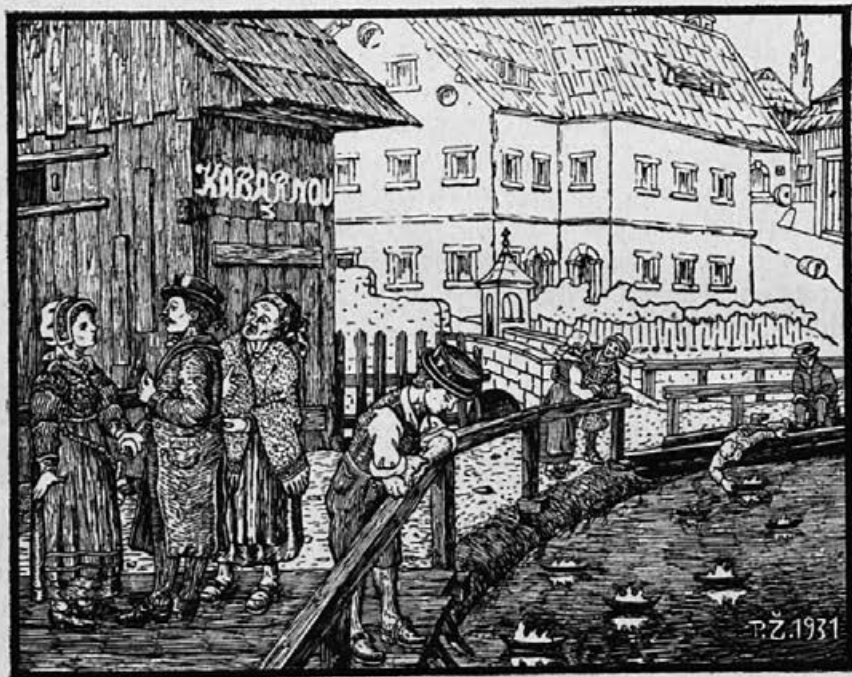
„Čudno! Kaj naj to pomeni?“ je hotela vedeti Tona.

„Kaj pa, če je v zvezi z onim mrtvaškim obrazom, ki ga je Lenka videla na sveto noč v vodi?“ je vprašala Franca in sočutno pogledala Lenko, ki je ob njenem vprašanju vzdrlhela.

„Saj res,“ je rekla Mica, „župnik primerja v svojih pridigah tolikokrat naše življenje ladji na morju. Če pomeni Klemenov čolnček njegovo življenje, ne kaže nič dobrega...“

Lenko je bridko spreletelo in gledala je Klemena, kaj bo napravil. Videla je, da ni obupal. Smejal se je, popravljal ladjico in vnovič užgal smolnati njen tovor, se sklonil in spustil barčico

spet na vodo. To pot je zaplavala od kraja, a plamenček v njej ni imel pravega veselja do življenja. Vzplapolaval je v neenakih presledkih, da se je Lenka bala, kako bo zdaj zdaj ugasnil. Barčica se je prizibala do sredine in ko se je zdelo, da se je plamenček opomogel in razvnel, je gladina zavalovila — nekdo je v svoji prešernosti vrgel v bajar za šalo trhel štor — vsi so se zasmejali, Lenka je pa zavzdihnila. Na vzvalovani gladini se je Klemenova ladjica nagnila, zajela vodo in plamenček je ugasnil...

Po obeh bajarjih so plavali goreči čolnički.

Klemen tega ni opazil, zakaj ko je bil spustil ladjico in je videl, da srečno plove, se je preril skozi množico gledavcev in prišel k Lenki.

„Poglej,“ mu je rekla Lenka, „ogenj v tvoji ladjici je spet umrl!“

Klemen je pogledal in zamahnil z roko, češ, saj je vse eno, in dejal Lenki, da bi šla k gorenjemu bajarju.

Lenka je bila zadovoljna in šla sta.

„Ali boš poskusil še na zgornjem bajaranju z ladjico?“ je podražila Ažmanova Mica Klemenca.

Ni ji odgovoril, z Lenko sta bila že v procesiji, ki je valovila v gorenji konec.

„Kaj ti je, da si tako zamišljena?“ je vprašal Klemen Lenko, ki je tiho šla ob njem. „Ali te je spet nadlegoval Jelenčev?“

„Nič me ni nadlegoval. Saj veš, da ga od nedelje ni bilo v Kropo. Ti me skrbiš,“ je tiho dahnila, da ne bi ujel kdo njene besede.

„Jaz?“ se je začudil Klemen in ji pogledal od strani v obraz.

„Ti, ti!“ je potrdila.

„Zakaj?“ je bil še bolj začuden.

Povedala mu je, kako jo je prevzela čudna slutnja, ko je gledala njegovo ladjico, v kateri ni hotel ogenjček goreti in je potem sredi bajaranja ugasnil.

„Hahaha, to ti dela skrbi? Pojdi, pojdi! Če bi bilo v ladjici moje srce in bi ogenj ljubezni, ki gori v njem, ugasnil, potem bi nič ne rekel, a da si zamišljena radi smole, ki mokra ni hotela goreti, nak, preneumno je to!“

„Neumno ali ne neumno, ne morem si pomagati! Ko so prijateljice začele govoriti o tvoji ladjici in dejale, da pomeni življenje, sem se spomnila onega obraza, in vse veselje me je minilo,“ mu je žalostno odvrnila.

„O ti Lenka, ti, vidiš, zdaj te imam še rajši, ko se tako bojiš za moje življenje! Pa jaz nisem take sorte človek, da bi me strašile prazne marnje. Zdrav sem kakor postrv v Lipnici in trden ko hrast, nič se ne bojim, ne bo me zlepa konec,“ je dejal Klemen in z desnico ujel Lenkino levico in tako jo je vodil do njihove hiše, kjer mu jo je Lenka izmahnila, zakaj videla je, da stoji pred vrati Mihelič, ki se razgovarja s Pibrovcem.

Klemen je hotel kar mimo.

„Oho, Klemen, ali si imata dosti lepega povedati? Seve, seve, velika noč se bliža in treba je misliti na oklice, hahaha!...“ ga je podražil Pibrovec.

„Se ne mudi,“ je odvrnil Klemen.

„To si pa pametno povedal. Ne mudi se, ne! Še se bosta sprehajala, če bo po mojem, še!“ je zamrmral Mihelič in gledal za sinom, ki se ni zmenil za očetove besede in izginil z dekletom preko mosta v gorenji konec.

„Rada se imata,“ je dejal Pibrovec, „ali boste kaj kmalu snubili?“

„Saj sem dejal, da bosta še čakala, če se drug drugega ne naveličata, kar bi mi bilo bolj prav. Preveč nas je v hiši in tako hitro tudi ne mislim izpreči, da bi prišel ob žlico in besedo. Komandirati se ne bom pustil, pa če bi pripeljal še tako bogato k hiši!“ je povedal Mihelič svoje.

„Kaj bi želel bogatejše? Ne vem, če jo Klemen kje dobi. Mogoče v Lahih, tu okoli težko. Če bi imel jaz sina za ženitev, bi mu Lenke ne branil. Bogata je in pridna in priljudna. Le glej, da ju ne boš pustil toliko časa čakati, da se odloči za Jelenčevega, ki sili za njo, kakor slišim. Škoda bi bilo, če bi šla taka dota iz Kropole!“ je svetoval Pibrovec.

„O, če hoče Jelenčevega, naj ga le vzame, dolgo ga ne bo imela! Mu že pokažem! Hafnerju žge letos in oni Peer, ki ga gosposka išče, mu spet pomaga. Našemu sodniku sem povedal in gosposki v Loki in Radovljici tudi, da spravijo oba na varno!“ se je razvnel Mihelič, ki ga je jezilo, da je Jelenčev tako gladko in hitro dobil drugega odjemalca za oglje.

„To pa ni prav, da si ju ovadill!“ je obsodil Pibrovec Miheličevo maščevalnost.

„Moja stvar,“ mu je odvrnil Mihelič rezko in moža sta se ločila in odšla vsak v svojo hišo.

Medtem sta bila prišla Klemen in Lenka do zgornjega bazarja. Lenka, ki je ujela Miheličevo besedo in ji je bilo ob njej, kakor bi jo zabodel, je molčala do Mazzolovega vigenca. Klemenu je bilo nerodno, jezil se je na očeta in ni vedel, kako bi popravil vtis, ki so ga napravile njegove besede.

„Nič ne maraj, Lenka, oče je samo vpričo Pibrovca tako govoril!“ ji je dejal.

„Pa ti si tudi rekel, da se ne mudi! Očeta se bojiš in da je zadovoljen, si mi nemara samo zato pravil, da ne bi prebrala in bi ložje čakala!“ je bila Lenka huda.

„Saj se nama res ne mudi! Če bi še kako leto počakala, bi ne bilo nič hudega,“ je menil Klemen.

„Tebi nič, meni pa. Postarala bi se in moje prijateljice bi se prej pomožile, pa bi se mi posmehovale,“ je bridko ugovarjala.

„Nič več me nimaš rada, Lenka,“ je postal Klemen žalosten.

„Ti me nimaš,“ mu je vrnila. „Če bi me imel rad, bi ne odlašal, prišel bi in me zasnubil, da bi bila lahko že po veliki noči

poroka. Saj si mi obljuboval, da bi me vzel pa na roke, če bi ti delal oče kake sitnosti in zapreke!"

„Kaj bi dejali ljudje, Lenka? Pomisli, fužinarjev sin, pa se gre ženit na roke!“ se je opravičeval.

„Ljubezen ne gleda na ljudi, samo izgovorov iščeš! Vidiš, tvoja, tvoja ljubezen je ugasnila, čeprav si prej rekel, da bi ogenj v tvoji ladjici gorel, če bi bilo v njej tvoje srce!“

„Lenka, kako govoriš!“ jo je prijel za roko, a mu jo je izmaknila.

In sta potem molčala oba in gledala ladjice na bazarju, dokler se ni prerila do Lenke zgovorna Prata.

„Jejš, to se imata rada! Po veliki noči bosta gotovo prvi par na oklicih, Bog vama daj srečo! Pa veš, takrat ne smeš pozabiti name, saj bom za vsak kos potice zmolila tri očenaše in češčene Marije in še kaj zraven, da bi živela v lepi zastopnosti in bi vama nikdar nič ne manjkalo,“ se ji je sprožila beseda, ki ji ne bi zastala, če bi jo hotela Lenka poslušati. Pa je ni marala. Tudi potic ji ni obljubila, kar ji je Prata zamerila in začela zato glasno zabavljati čez „gospošče“, ko sta se bila Klemen in Lenka umaknila in se vračala v spodnji konec.

„Ali si slišal Prato? Ljudje mislijo in čakajo, da se bova po veliki noči vzela!“ je začela Lenka spet govoriti. „Če bi ti bilo kaj zame, bi bilo to lahko res, tako pa boš odlašal in odlašal...“

„Nič ne bom odlašal, če ti je tako prav in drugače ne veruješ več v mojo ljubezen,“ ji je odgovoril Klemen, ki je ves čas, kar sta molčala, mislil, kaj bi napravil in ji rekel, da bi videla, kako je njegova ljubezen velika.

„Besede!“ mu je rekla, a je čutil iz njenega glasu, da je bila zadovoljna in bi mu rada verjela.

„Nič besede, kar sem rekel, bom držal!“ ji je obljudil...

• • •

Na Gregorjevo popoldan so kovači praznovali. Vsi, moški in ženske, so se zbrali na trgu iz vseh videncev, se uvrstili v pare. Domači godci so zaigrali veselo koračnico in po starem običaju se je razvil svatovski pohod k izviru Preprovke v Kotel, da proslavijo prvi pomladni dan v prebujajoči se naravi. „Starešina“ in „teta“ sta šla prva za godci, potem pa pari, kakor so se izbrali in se imeli radi, nato pa še starejši, ki niso hoteli opustiti lepe priložnosti, da bi se ob žganjču, katerega so vedeli da ne bo manjkalo

pri „svatovščini“, zopet pošteno razveselili in povedali, kako je bilo včasih.

Klemen, ki je prišel na trg, ko so se zbirali, je videl, da med dekletj ni Lenke. Hotel se je vrniti.

„Para iščeš?“ ga je povprašal Skriba, ki je bil prvi kovač v njihovem vigencu Pod češnjo, in ne da bi čakal odgovora, je zgrabil Skokolina in stekla sta proti Lipkovim, odkoder sta pripeljala Lenko, čeprav se je branila.

„Z nami kuješ, z nami moraš držati in spoštovati naše šege!“ je bil Škriba glasen.

Vsi so bili razigrani in so jo veselo pozdravili.

„Tu se imata, pa kar lepo v vrsto stopita!“ je dejal Skriba in tako sta bila na Gregorjevo tudi Klemen in Lenka svatovski par . . .

X.

V kroparskem Emavsu.

Pozno je bila ono leto velika noč. Po dolini je bilo že vse zeleno in visoko v Kroparski gori so že zelenele bukve in pričale, da bo pomlad krenila preko Zidane skale na Jelovico.

Kroparji so veseli praznovali Vstajenje z vsemi velikonočnimi dobrotami in z nič manjšim veseljem niso poslušali drugi dan na praznik evangelija: Ino glej, dva izmed njih sta šla prav taisti dan v trg, ki se imenuje Emavs in je šestdeset tečajev od Jeruzalema . . .

Lep je bil evangelij in lepo je pridigal gospod Lenart, a po maši ženske le niso bile zadovoljne. Toliko parov so bile zvezale v svojih pogovorih, na, pa ni bilo ne enega oklica. Tudi Miheličevega ne, kar se je zdelo Prati posebno čudno.

„Ali se je razdrlo?“ je hotela vedeti in se pridružila Ažmanovi Mici, meneč da ji bo vedela največ povedati, ko so z Lipkovimi sosedje.

„Razdrlo, razdrlo, kaj nič ne veš?“ ji je povedala Mica.

„Nič,“ je dejala Prata.

„Skrivajo, skrivajo,“ je hitela Mica, „saj bi jaz tudi nič ne vedela, pa mi je povedal Škriba, ki ga je s Tonetovim vred naprosil Klemen, da sta šla z njim snubit. Na cvetno nedeljo popoldne so nesli k Lipkovim škač vina. Klemen je bil prepričan, da pojde vse gladko, pa ni šlo. Ko je s korcem zajel vina in ga ponudil Lenki, je vesela vzela korec in izpila vino. Pogumno je potem zajel Klemen v drugo in ponudil Lipku, a Lipek ga je zavrnil in dejal, da hčere

ne bo dajal na roko, pa naj prinese drugič vino z očetom, da se dogovorijo, ako že hoče Lenko. Lenka je jokala in grozila, da ga vseeno vzame, a ko ji je povedal, da potem od hiše nič ne dobi, jo je začel Klemen tolažiti in je šel, da bi pripeljal očeta. Dolgo so ju čakali, a niso ju pričakali in Skriba in Tonetov sta na koncu odnesla vino in so ga drugi dan v vigencu pili, ko ni bilo s snubitvijo nič...“

„Jejš, jejš, odkar stoji Kropa, se ni še kaj takega slišalo! Kaj deš, kaj bosta pa zdaj napravila Klemen in Lenka?“

„Čakati se bosta morala,“ je menila Mica in stekla po kamenitih stopnicah mimo župnišča po klanecu nizdol, zakaj vedela je, da bi se drugače Prate ne odkrižala, pa tudi marala ni, da bi jo spremljala, ker če bi jo videli Lipkovi z njo, bi vedeli, da sta govorili o snubitvi, in zamerila bi se jim, kar bi ji ne bilo ljubo.

Ko je prišla Mica s klanca in zavila na levo proti domu, je obstala in se zavzela, zakaj videla je, da sta prav oni trenutek stopila k Lipkovim stari Jelenec z Anžetom, ki sta bila tudi v cerkvi, kjer je opazila, kako je Anže pogledoval po Lenki.

„Snubila bosta,“ je bila prepričana Mica in pomislila, kako srečo ima Lenka, ko si snubci skoraj kljuge podajajo. Smuknila je domov in potem pri oknu oprezovala, kdaj bi Jelenčeva šla mimo, da bi jima z obraza brala, kako sta opravila.

Mica se ni motila.

Jelenčeva sta prišla k Lipkovim res snubit.

Ko je stari Jelenec vstopil in so se pozdravili, ni kar nič po ovinkih govoril. Sedel je za mizo in ko ga je Lipek vprašal, kaj ju je prineslo k njim, namesto da bi stopila k Šmelju v gostilno, kjer so nastavili za veliko noč dobro brežanko, ki se na žegen dobro prileže, se je okašljaj in začel:

„Taka je pri nas, sami moški smo pri hiši in gospodinje potrebujemo. Pa mi je povedal Anže, da je izbral vašo Lenko, pa sem rekel: ‚Dobro, pojdeva na velikonočni ponedeljek pa snubit, ker ženske je res treba k hiši. No, in sva prišla. To ti povem, Lipek, pri nas ji ne bo sile, čeprav smo hribovci. Vsega imamo dovolj. Polje in njive so vse blizu, v hlevu štiri glave in vsako leto priredimo po štiri prašiče. Dva prodamo, dva imamo za dom. Tako nam gre dobro in Anže tudi še vsako leto nekaj priogljari in, hvala Bogu, ne groša dolga nimamo, kar tudi nekaj pomeni, da se lahko postavimo. Saj veš, če bi ne bilo tako, bi se ne upala priti, ko si lahko

mislim, da na prazno hčere ne boš dajal. Kaj, Anže, ali nisem govoril po pravici in resnici?"

Preden je mogel Anže potrditi, je dejal Lipek:

„Poznam vašo hišo, Jelenec, in vem, da je ena najboljših na Jamniku. Odkrito ti povem, kakor sva z ženo povedala Anžetu že o božiču, da bi bila midva zadovoljna, če bi se Anže in Lenka vzela. Pa saj veš, mladost je norost in poslušaj kaj nerada stare. Ono nedeljo je prišel tudi Miheličev snubit. Na roko bi jo rad vzel, ker mu oče še ne mara izročiti. Šel je kakor je prišel, pri nas pa jok!“

„Aha, tok tako je!“ se je popraskal Jelenec za ušesom, pogledal Anžeta in hotel vstati.

„Nič se ti ne mudi, počakaj, da se izgovorim! Vidiš, tako je! S tem pa še ni rečeno, da bi Lenka ne šla k vam. Miheličev bo moral, kakor sodim, še čakati preden se stari poda, no, in da se naša naveliča čakanja, bova že z ženo poskrbela. Če ste dozdej prestali toliko let, kar si vdovec, brez gospodinje, boste še kak mesec tudi, pa če bi bilo magari do pusta. Dotlej jo že ozdravimo in pripravimo, če ne pride že sama k pameti. Danes je ne kaže siliti, ko je še od zadnjč razdražena.“

„Hm, hm!“ je pomislil Jelenec in zmajal z glavo.

„Kaj deš pa ti, Anže, ali bi jo počakal?“ je vprašal Lipek.

„Počakal, če bi vedel, da jo bom res dobil!“ je bil Anže zadovoljen in med tem ko je Lipek pripovedoval, koliko dote bi štel hčeri in kaj bi dobila vse v balo, sta prišli mati in Lenka v hišo. Mati je bila skočila po njo, ko je slišala, zakaj sta prišla Jelenčeva. Na trgu pod lipo je bila Lenka, kjer so takali piruhe. Preden sta stopili v hišo, je mati hčer v kuhinji pripravila na to, kar jo čaka, in ji svetovala in prigovarjala, naj bo pametna in ne peha sreče od sebe, ko se ji tako lepo ponuja.

Lenka je poslušala mater in preden ji je končala prigovarjati, se je nenadoma razigrano zasmejala, da jo je mati začudeno pogledala.

„Dobro, napravim pa po vašem in pojdem na Jamnik!“ je dejala Lenka in se še smejala.

„Hči, kaj ti je?“ je čutila mati, da nekaj ne more biti prav, in je strmela vanjo in čakala odgovora.

„Kaj mi je? Nič mi ni! Pamet me je srečala, pa vam spet ni prav!“

„Taka sprememba! Še od daleč nisem mogla misliti, da bi se v dobrem tednu tako preobrnila! Ali si premislila vse, da se ne boš kesala?“ je skrbelo mater.

„Vse sem premislila, vse in dobro! Če se bom kdaj kesala, je pa moja stvar, kakor je bila vaša, da ste mi Klemen branili!“ je odvrnila hči in še zbadla mater, ki po vsem tem ni vedela, kako je pravzaprav s hčerjo in kaj naj napravi.

„No, zdaj me pa kar peljite v hišo, da ne bosta zastonj čakala!“ je nato pozvala Lenka mater in sta vstopila.

Oče je bil tedaj prenehal in je pogledal hčer in ženo. Hči je bila vesela, mati pa zamišljena in resna, kakor bi jo trla skrb.

„Lenka, snubce imamo spet!“ je dejal oče in se dobrovoljno nasmehnil.

„Prišla sva z Anžetom, da bi povprašala, če bi marala priti k nam na Jamnik,“ se je oglasil Jelenec in motril Lenko: Videti je bilo, da je bil zadovoljen.

„Pa pojdem,“ je dejala Lenka.

„Lenka, ali res?“ je vstal Anže veselo presenečen izza mize in jo prijel za roko.

„Res, Anže,“ mu je pritrdila in pustila, da ji je držal roko in jo stiskal ves srečen.

Lipek je tlesknil z rokami.

„Na, tega pa nisem pričakoval,“ je dejal. „Če je tako, potem pa drži, kaj, Jelenec? Bog vama daj srečo! Zdaj pa ne pojdeta domov! Pri nas bosta ostala na kosilu, da se še pomenimo in zalijemo zaroko, kakor se spodobi, čeprav nista prišla po kroparsko snubit s polnim škaфом vina!“

* * *

Ažmanova Mica je zaman oprezovala pri oknu in čakala, kdaj prideta Jelenčeva od Lipkovih po ulici mimo. Ko ni dočakala in jo je neznansko imela radovednost, je šla in poklicala najmlajšega bratca in mu dala krajcar, naj si gre kupit k Lipkovim pomarančo in naj pogleda, kaj delajo v hiši. Bratec je vesel tekkel, planil pri Lipkovih kakor brez duše v hišo, povedal, da hoče pomarančo, in medtem ko so mu šli ponjo v trgovino, gledal po hiši in vlekel na ušesa, kaj se menijo.

„Ali si kaj videl in slišal?“ ga je vprašala sestra Mica, ko se je vrnil s pomarančo.

(Dalje prihodnjič.)

Meta K.:

Pridi!

Vidiš-li hišico
sredi poljan?
Tam živim, Anica,
sam, čisto sam.

O pridi, Anica,
v moj tihi stan,
bova prepevala
iz dneva v dan.

Kosila travico,
žela pšeničico,
zvečer posedala
pod drago lipico.

Tiho poslušala
kaj v dalji šumi,
pravila o tem si,
kar v nama drhti.

O pridi, Anica!
Rad te imam.
Sladke so sanje,
naj ne sanjam jih sam!

Kopriva:

Tekmeca.

Tine je oprezno stopal iz svoje vasi v sosednjo. Luna je sijala in se smejala njegovemu gorečemu srcu.

„Ne bo je dobil Nac, nikdar ne!“ je zagotavljal sam sebi; vmes je klel in se pridušal.

„Naj le pride, on in vsa vas, nikogar se ne bojim! Deset jih bo šlo z menoj kosti pobirat!“ je govoril, ko se je spomnil, kako so ga ondan fantje napodili in mu obljubili nekaj nič kaj prijetnega, če ne bo nehal hoditi v škodo. — Hodil je po stezi ob polju in neopažen dospel v vas.

Pred njeno hišo je zagledal lestvo naslonjeno ob dekletovo okno in nekdo je stal na vrhu.

„Nac,“ je pomislil Tine. Tiho se je priplazil do lestve in poslušal. Nenadoma ga je nekaj pograbilo. Pozneje je pravil: „Zdi se mi, da me je tisti hip obsedlo deset vragov hkrati...“

„Ne boš, Nac!“ je zaklical in se zakadil v lestev, ki se je nagnila in v velikem loku zropotala na tla. Naca je vrglo onkraj pota, z glavo je butil ob rob nasprotnega poslopja.

„Na pomoč! Nac, Nac!“ je kriknilo dekle in se zrušilo v sobi na tla.

Ko so Tineta zapustili zli duhovi, je spoznal, kaj je storil. Vrgel se je na potolčenega tekmeца, ga stresal in klical:

„Nac, tvoja bo, tvoja!“ Nac pa se ni več oglasil, s steklenimi očmi je strmel v tekmeца, dokler ga niso odnesli.

Sodniki so razsodili, da Tine ni innogo kriv, da ga je nekaj prijelo v možganih — kaj-li — takrát. Po kratki zaporni kazni so ga izpustili.

Tine pa ni bil zadovoljen, ljubše bi mu bilo, če bi ga bili obesili. Naca ni mogel pozabiti. Vrgel je malho čez rame, vzela palico v roke in šel po svetu delat pokoro.

L. Möschl:

Pogled v življenje.

Gledam:

*lica rúdeča, sklade sladkih pogač,
avto drveči, visoke palače
vse v svetli jasnini.*

Vidim:

*trudne obraze, lačne otroke raztrganih hlač,
kljuse koščeno, zakajene kočje
vse v črni temini.*

Poslušam:

*glas strune napete v valčkovem ritmu,
štetje denarcev in pesem veselo
iz mestne bližine.*

Slišim:

*jok dece bolehne, stok mater samotnih,
udarce kladiva, mrtvaško zvonjenje
iz bližnje dežele.*

Mislim:

*svet kuje usodo,
usoda bo nas.*

Dr. I. Rosina:

Nekaj o državljanski zavesti in narodno-kulturnem problemu naše vasi.

En aksiom, eno načelo moramo postaviti v naprej vsem izvajanjem.

Če govorimo o kakršnemkoli kulturnem ali socialnem problemu slovenske vasi, slovenskega kmeta, je to problem slovenstva sploh. Kajti: „vas je vas in brez nje ni ničesar“. V slo-

venskem podeželju je zakopan ves naš narodni zaklad, ves politični in kulturni instinkt našega naroda. Ako bo imel kdo izgovoriti za vse slovenstvo „zadnjo besedo“, kakor bi rekel Dostojevski, ako ima kdo najti za nas vse končno socialno in kulturno formulo, ki nas bo zadovoljila do kraja, je to edino slovenska kmetijska vas, iz katere smo sami izšli in ki tvori in bo tvorila vedno moralno in gospodarsko hrbtnico nas vseh.

Ob premišljevanju kulturnih problemov naše vasi je postaviti v ospredje narodnokulturni problem.

Slovenska vas, v kolikor živo občuti svojo narodno pripadnost, ni nacionalistično ofenzivna. Narodnost ji ni bila nikoli sredstvo boja in zatiranja. Slovenski nacionalizem na vasi je bil vedno globoko kulturni; v njem je videla naša vas novo obliko kulturnega sožitja; nacionalizem zelnje, če ga hočemo tako imenovati.

Zato pa, ker našemu kmetu ni domovina pojem imperializma in njegova domovinska ljubezen ni ofenzivna in žaleča, ne gre očitati mu absolutno narodno mlačnost. Ta posebna priljubljenost pri nas, naučiti se vsaj nekaj tujega jezika in se s tem znanjem tudi pobahati — kadar je treba, pa tudi kadar ni treba —, še ne pomeni nacionalnega izdajstva. Naš kmetijski patriotizem sloni na trdni moralni bazi slovenskega kmetijskega doma. Njegov pacifizem ni bojazljivost nego mir blagostanja in sreče. To je mir Izaka iz „Blagoslova zemlje“.

Zato ta narodnostna širokogrudnost slovenske vasi ne pomeni za nas — narodni pasivum. Nasprotno. To je ena najlepših in najjačjih črt našega narodnega značaja.

Anglež motri vse iz angleškega stališča; drugega niti razumeti ne more. — Mi smo razumeli mnogo, se prilagajali in prilagodili, toda ostali smo svoji. Zato smo se ohranili in se nas ni moglo prelomiti preko kolena. Zato pa si moramo baš v današnjem času ohraniti čist pogled in možnost mirne presoje. To nas usposablja za posredovalce in pomiritelje Balkana.

Toda tu je treba povdariti eno. Slovenski narodni problem je postal zares aktualen šele z onim trenutkom, ko je baš slovenska kmetijska vas začela čutiti narodno, ko se je začutila slovensko. Ni samo slovenska inteligenca izzvala slovenskega narodnostnega vprašanja, kakor še danes zatrjujejo nekateri preko meje, kadar se jim znova zaiskrijo pohlepno oči po slovenski zemlji. Savinjska dolina, Sv. Janž in stotisoči podpisov majske deklaracije

so dokaz za to. Slovensko vprašanje je bilo narodno vprašanje.

Res pa je, kolikor neprijetna se nam tudi zdi ta konstatacija, da velik del slovenskega podeželja ob prevratu, ko smo vstopili v svojo narodno državo, in del njega tudi še danes po trinajstih letih, ni narodno probujen tako, da bi lahko odstavili to vprašanje z dnevnega reda. Zlasti spodnještajerska vas mnogokje tudi danes še ni tako popolnoma slovenska, da je nobeni pretresljaji ne bi mogli več po srcu odvrniti od skupne usode vse Slovenije.

Toda vprašanje dela: „na narodnostnem polju“, kakor tako gromovsko trobijo različniki od starega kalibra, ni vprašanje šolmašterije, niti ne ustanavljanja narodnih knjižnic ali čitalnic. Vprašanje je srčno, vprašanje značaja in poštenja. Zatrei duševno korumpiranost, bojzljivost, klečeplazništvo, ki jih je zlasti ob naši meji ustvaril nemški kulturni in gospodarski pritisk polpretekle dobe, za to gre. Privzgojiti kmetski in s tem narodni ponos, pokazati lepoto in veličino svoje zemlje, domovine in jezika, to so pota narodne probuje.

Kmetski pokret ima tu prvobitno nalogo pred vsemi.

V zvezi z narodnokulturnim problemom naše vasi pa je brezdvomno vprašanje — da se tako izrazim — občutka za pojem, za predstavo in spoznanje naše nove, svoje lastne državnosti. Če že ni dovoljno razvita povsod v naši slovenski vasi niti naša narodna zavest, pojem naše jugoslovanske državnosti še ne eksistira; tudi v mestu ni še in to pri še tako gorečem nacionalistu ne.

Kajti ta pojem državnosti, ta nation d'état, kakor bi rekel Francoz, se ne da pridobiti preko noči. To jugoslovanstvo se gradi v naših srcih in v našem čustvu od utisa do utisa, intuitivno in kakor podzavestno. V našo vas prinašajo to zavest državnosti morda naši kmetski fantje, ki se vračajo od vojakov, če tudi jim samim morda ni zavestna.

Srbi in Bolgari to zavest lastne državnosti imajo in to v veliki meri. To je njih država, ki jim je tudi po čustvu nekaj absolutum napram relativnosti poedinca. To je zavest v skupni službi akcije; neka višja sila napram individualnim silam, ki — kakorkoli so tudi lahko visoke —, vendarle razdvajajo. Ta zavest skupnosti pa je, ki preprečuje, da se na znotraj ne razmetavajo lahkomišljeno narodne energije, ampak, da se plodonosno izživljajo na zunaj.

Danes naša vas te zavesti državnosti še nima. Dokler pa ni te zavesti, da nas za vedno družijo skupnost iste usode, istega trpljenja in veselja, istih uspehov in porazov, tako dolgo tudi ne bo prestala biti naša zemlja predmet mešetarjenja izvennarodnih sil.

Zato je prevažen problem, kako vzbuditi, kako privzgojiti in privzgojevati našemu slovenskemu podeželju zavest jugoslovanske državnosti. In kakorkoli bi kdo mislil o današnji politični konstelaciji — eno je gotovo: da je donesla v najmanj roko utrditev skupnostne zavesti ter okrepila enormno zavest pripadnosti nas vseh skupni jugoslovanski državni usodi.

Trdno smo lahko uverjeni, da se bo našemu slovenskemu kmetu z novorojenim, doslej nepoznanim ponosom lastne, mogočne državnosti odprl nov del notranjega, srčnega življenja in ga duševno enormno obogatil, kakor sami danes to komaj slutimo.

Tukaj naj citiram Karla Kovačiča, ki je za hrvatskega kmeta v avdijenci 22./4. 1930. rekel svojemu kralju sledeče: „Nama seljacima je još 1906. godine bila sveta ova misao: slovenska politika v Hrvatskoj ostala je još jedino u srcu seljačkoga puka; zato je bio taj pokret onaj, koji nam je povratio život.“

Kolikor nacionalistično tudi zveni, toda šele z okrepitevijo državnostne zavesti naše vasi bo šele konec vsakega občutka naše kulturne in močnostne manjvrednosti, ki ga tolikanj grajamo.

Gospodinjstvo.

K. Čišok:

Golobjereja: Čuditi se moramo, kako gospodinjje omalovažujejo golobe, čeprav je njih reja zelo enostavna. Koliko dinarčkov bi prišlo v gospodinjino blagajno potom golobjereje! Vzrok, da gospodinjje ne rede golobov, je najbrže ta, ker se jim zdi ta reja komplicirana in ker mislijo, da golobi ne uspevajo v zaprtih golobnjakih. Vendar se pa tudi zaprte golobe izplača rediti, gre samo za to, da živali žive kolikor mogoče tako kakor so navajene živeti v naravi. Prehrano morajo dobi-

vati v izdatnih količinah, da se v čim krajšem času spita. Na trgu je vedno vpraševanje po mladih golobih, ki so kaj dobri ocvrti, pa tudi stari golobi so prav uporabni za juho. Ker imajo golobi večkrat na leto mlade, ki hitro rasejo, že lahko po par mesecih zabeležimo viden uspeh. Pa saj ni treba, da vsak pridelek prodamo, saj se tudi domače omizje ne brani priboljškov!

Velika prednost golobjereje pred kurjerejo je v tem, da rabijo golobi prav malo prostora. Te ljubke živalice imamo tudi lahko v kakšni podstrešni lini ali pa jim pod streho pritrdimo kak zabojček. Zavarovani pa morajo biti ti prostori pred mokroto in vetrom, lina za dohod pa mora biti prav ozka, da ne more do golobov kuna, dihur, mačka, podgana in druga golobom sovražna žival. Če le mogoče naj bo obrnjen golobnjak proti jugovzhodu. Tudi južna stran je dobra, če ni presolnčna. Golob ljubi svetlobo in suha tla v svojem gnezdu. V kotu golobnjaka pripravimo prostor za valečo golobico; ta prostor naj zavzame približno 4 dm² in naj bo nastlan s slamo. Tla golobnjaka naj bodo potresena s peskom in z nekoliko gašenega apna, ki ga golobi radi uživajo. V nove golobnjake natrosi za pest janeževih zrn. Golobu prija voj janeža, ter ga privabi, da se rad vrne po prvem izletu zopet v novi dom. Na zunanji strani golobnjaka pritrdi nekaj palic, da golob lahko udobno sede nanje.

Najlažje gojimo poljske ali domače golobe. Občutljivejše vrste rabijo več nege in več pažnje. Ako imamo golobe zaprte, jim moramo dajati peska in vedno sveže vode. Dobra golobja hrana je zmes iz grašice, ječmena, graha in pčlušk. Ob času valenja dodaj tej hrani še koruze ali ovsu.

Kuhinja.

Medna limonada. Segrevaj 10 l vode ter primešaj $\frac{1}{2}$ l do 1 l medu. To vodo zlij v odprto posodo ter dodaj malo kvasa. Po dveh dneh bo začela tekočina vreti. Tedaj jo vlij v steklenice (iz močnega stekla, najboljše so šampanjske), zamaši in zamašek priveži z vrvico k vratu. Ako dodaš tekočini nekaj citronovega soka, dobiš kakor šampanjec šumečo medeno limonado.

Zeljната juha. Na vroči masti zmehčamo eno drobno zrezano čebulo. (Ne zarumeneti!) Na to mast denemo zrezano in poparjeno zelje, nekaj zrezanega korenja, krompirja, peteršilja, kolerabe in paradižnikov. Vse pokrijemo in dušimo do mehkega. Potem potresemo z moko, zalijemo z vročo vodo in kuhamo še četrt ure. Ako je juha prerodka, zakuhamo še nekaj riža.

Sladko zelje. Zeljnato glavo zrežemo, poparimo, ožmemo in denemo kuhat. Med kuho dodamo prežganja, česna in popra.

Podzemeljska koleraba s krompirjem. Na kose zrezano kolerabo kuhamo v juhi s krompirjem. Preden je jed gotova, dodamo nekaj žlic prežganja. Paradižniki zelo izboljšajo okus te juhe. V taki juhi kuhamo navadno kos svinjskega ali kostrunovega mesa.

Delo na vrtu.

V septembru opravimo poslednje setve: zimsko solato, motovilec in špinačo. Koncem meseca presajamo zimsko solato. Endivijo vežemo, da postane bela. Sedaj lahko sadimo tudi zimski česen. Obiramo seme semenskim rastlinam in ga posušimo na zraku. Zatirajmo plevel, da se ne zaseje in še bolj ne razmnoži.

Našim dekletom.

Prišlo je v navado, da stavlajo razni listi na svoje čitalce zanimiva vprašanja, na katera potem le-ti odgovarjajo. Dobre odgovore ti časopisi natisnejo, da jih izve tudi širša javnost. Včasih vzbude taka vprašanja veliko zanimanje. Ljudje začno razmišljati, poglobljati se v dejstva in okolnosti, ki so predmet tistih vprašanj, iščejo vzrokov tem dejstvom in pridejo včasih do presenetljivih, tudi točnih in stvarnih zaključkov.

Za eno takih važnih vprašanj se je odločila tudi „Gruda“.

Mi vsi vemo, koliko gorja, koliko nesreč in revščine je med nami radi ene slabosti, ki se je razpasla in se razmahnila v vseh slojih med mladimi in starimi, v mestu in na deželi in ki je: **p i j a n č e v a n j e**. Koliko naših mater, koliko žena, koliko hčera in sestra je okusilo in še okuša na sebi nesrečo, ki jo prinaša alkoholizem v naše domove! Vsaka je, prizadeta na sebi in na svoji družini, že razmišljala, kako bi se dalo zaježiti to slabost, kaj bi se moralo podvzeti, da bi se to zlo omejilo, kakšno bi moralo biti delovanje naše podeželske žene, kakšen njen vpliv, da bi uspešno delovala na zmanjšanju pijančevanja v svoji družini, v svojem okolišu, v svoji vasi.

Stavljamo danes našim dekletom sledeče vprašanje, ki si naj ga vsaka sama pri sebi ponovi:

Kaj bi mogla storiti za omejitev pijančevanja v moji družini, v vasi sploh? Kaj sem v tem cilju sklenila storiti?

Prepričani smo, da dobimo nebroj odgovorov. Dobre bomo natisnili. Vsaka lahko navede ime, pod katerim želi, da bi njeno mišljenje priobčili. Gotovo bodo ta razmišljanja zelo koristna in morda bo trezna beseda naših modrih deklet vendarle kaj malega pripomogla k ozdravljenju te naše grde bolezni. *Uredništvo.*

Organizacija

Manifestacija kmetskega dela.

Središče ob Dravi: Na Veliki Šmaren, 15. avgusta je že drugič priredilo „Društvo kmetskih fantov in deklet“ iz Središča ob Dravi sijajno uspel kmetško mladinski praznik in s tem na zelo časten način manifestiralo kmetskemu delu na vasi. Letošnja prireditev je lansko v vsakem oziru prekašala; povsod

je bilo občutiti, kako veliko in resno je stremljenje naše kmetsko-delavske mladine v Središču in vsej okolici. Sami kmetijski fantje in dekleta, in glej, s kakšno organizatorično silo in sposobnostjo prirejajo od leta do leta čim uspešnejše kmetijske prireditve, ki imajo obenem izraz in značaj kmetsko mladinskih zborovanj. Marsikdo jim lahko zavida ter se pri njih uči. Da, v takih primerih samo lahko mirne vesti ugotovljamo, da mlada kmetsko-delavska generacija zelo krepko in samozavestno dorašča ter že popolnoma neposredno in zavestno sama razumeva dobo in vse njene majhne in velike probleme. In to je zelo mnogo. Vse.

Velik solnčen praznik je privabil v Središče številne množice od daleč in blizu, predvsem pa iz Sv. Bolfenka, kjer se naše najmlajše kmetsko mladinsko

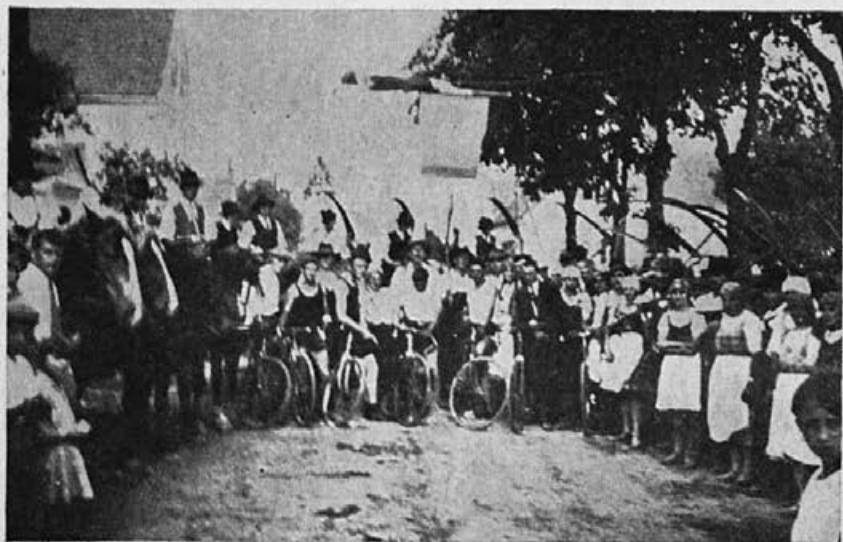

Otvortev povorke.

društvo udeležuje v velikem razmahu. Okoli 1. ure se je pričela pred središkim Sokolskim domom formirati povorka, ki je kmalu krenila na travnik tov. Tkalca na Grabah, kjer se je vršila tekma koscev. Na čelu povorke so jezdili kmetijski konjeniki, za njimi je godba „Sokola“ udarjala koračnice, nato pa je krepko korakalo jedro povorke: 15 koscev in 15 grabljic v „dečvah“, za temi kolesarji in nato številne vrste kmetskega in drugega prebivalstva. Slavnostna in lepa povorka je zavila skozi slavalok z napisom „Čast kmetskemu delu!“ na travnik, kjer je nad 1500 glavo množico pozdravil v toplih beseda društveni predsednik tov. Ivan Šavora, imenoma pa je pozdravil zastopnika „Zveze kmetijskih fantov in deklet“ tov. dra. Rosina in tov. Franceta Gerželja. Za njim je zbrani množici kmetskega ljudstva govoril tov. dr. Rosina, ki se je uvodoma v imenu zbranih spomnil desetletnice vladanja našega kralja Aleksandra I., njegovega kmetskega doma ter njegovega dela; zbrana množica je temu spomnu toplo in pristrčno vzklikala. V svojem nadaljnjem govoru je govornik prika-

zoval pomen organizacije kmetske mladine, rast te mladine v samosvojo organizacijo, kakor tudi veliki in važni pomen tekem v kmetskem delu, kjer se jasno izraža ljubezen do domače grude ter zvezanost kmetskega človeka s to grudo, ki je največja veličast vsakega kmetskega praznika, ter zaključil svoj govor, da si naš kmetsko-mladinski pokret sam ustvarja obraz in človeka, kmetskega človeka, kakršnega si je zaželel naš kmetski vladar: notranje svobodnega in prostega! Zbrani so govornika nagradili s pritrdjevanjem in vzkliki.

In že je pričela tekma koscev, kjer je 15 kmetskih mladeničev v vsej prešerni mladosti vihtelo kose. Množica je z velikim zanimanjem sledila tekmi, ki je nudila res lep pogled in estetičen užitek. Za kosci pa so dekleta-grabljice raztresale velike redi. Po končani tekmi se je povorka ponovno uredila in krenila

Središki tekmovalci.

nazaj k Sokolskemu domu, kjer se je kmalu nato vršila še tekma kolesarjev, ki ji je prebivalstvo ravnotako sledilo z veliko pozornostjo. — Okoli 17. ure so bile tekme zaključene, nakar je pričela komisija svoje delo. V dvorani Sokolskega doma pa se je pričela kmetsko mladinska prireditev. Kmalu nato pa je tudi ocenjevalna komisija dovršila svoje delo ter je tov. predsednik razglasil uspehe in rezultate tekem. Pri tekmi koscev je odnesel prvo nagrado tov. Jakob Raušl iz Središča, sledijo: 2. Štampar Rudi, 3. Franc Šnajdar, 4. Veselko Rudolf, 5. Kocjan Alojz, 6. Škorjanec Ivo. Pri tekmi kolesarjev pa je odnesel prvo nagrado tov. Franc Bauman, ki je v 39 minutah prevozil 20 km, sledijo 2. Šafarič Franc, 3. Pajek Vencel, 4. Dogša Vladko, 5. Potočnik Mirko. Vsi so prejeli prav lepe in vredne nagrade. Po razdelitvi nagrad pa je navzočim govoril še tov. France Gerželj, ki je povdarjal lepoto kmetskega dela, njega veliko vrednost in pomen, podčrtal pa dejstvo, da tekme koscev niso opravljanje hlapčevskega dela na Gospodov dan, marveč le nove in zdrave vrednote, ki jih

doseza naša kmetska mladina, vrednote, ki neposredno rastejo iz naše srede in potrebe; vsa natočevanja in prepovedi so le zavist in bojazen, vse protiagitacije pa le veliko priznanje iznajdljivosti in bistrosti naše kmetske mladine! Zvečer pa je društveni diletantski odsek igral igri „Amanda“ in „Brez brk“, ki sta obe prav lepo uspeli.

Pogled na travnik, kjer se je vršila tekma koscev.

Društvo naše središke kmetsko-delavske mladine pa je lahko upravičeno ponosno na ta svoj drugi veliki praznik. Prav posebno priznanje pa poleg vseh fantov zaslužijo tudi dekleta, ki so se tokrat res v veliko zadovoljstvo izkazala.

— lj.

Veličasten kmetski praznik na Krškem polju.

Živinorejska in konjska razstava. — Slikovit sprevod okrašenih voz in narodnih noš. — Številna udeležba iz vse dravske banovine.

Skozi 6 let se že vrši na zgodovinskem Krškem polju tradicionalni kmetski praznik, ki postaja z vsakim letom lepši. Kot spomin na „staro pravdo“ in na boj, ko so se pod vodstvom Matije Gubca, „kmetskega kralja“, slovenski in hrvaški kmetje uprli gospodi, se naše kmetsko ljudstvo bolj in bolj oklepa z ljubeznijo tega praznika, čigar veliki pomen in vsebina vedno globlje prodirata v srce kmetskega človeka ter ga opominjata, kako je treba v najhujši in odločilni minuti biti ves složen.

Jasna in solnčna nedelja je privabila v Krško številne množice okoliškega kmetskega prebivalstva. Krško samo pa je bilo svečano in slovesno odeto. Povsod visoki vitki mlaji s trobojnicami in kitami zelenja, raz hiš so plapolale zastave, na več mestih pa so bili postavljeni slavoloki z napisi. Vseповsod je dihala svečano razpoloženje.

Že lepo uspeli koncert, ki se je vršil na večer praznika v Sokolskem domu, je tvoril lep uvod kmetskega praznika. V zgodnjih jutranjih urah, pa so se že pričele zgrinjati v Krško številne množice, v začetku predvsem kmetški gospodarji, ki so prignali na razstavo svojo živino. Kasneje pa so prispeli tudi gosti in številno kmetško prebivalstvo.

Razstava živine in konj.

Široki in prostorni semanji prostor vzdolž Save je postal pravo mravljišče. V posameznih vrstah je bila razstavljena goveja živina in konji. Razstavljena živina je bila dokaz lepega napredka naše živinoreje. Videlo se je, da slovenski kmet res ljubi svojo živino. Skozi ves dopoldne je vršila svoje delo ocenjevalna komisija, ki so jo tvorili domači pa tudi ljubljanski živinorejski strokovnjaki. Razstavi je poleg kmetskega prebivalstva prisostvovalo večje število strokovnjakov in osebnosti iz naših gospodarskih krogov. Mnogi kmetovalci so za svojo razstavljeno živino prejeli lepe nagrade ter s tem priznanje za svoje umno in dobro gospodarstvo. Razstava je v gospodarskem oziru zelo izpopolnila vsebino praznika ter dopoldanski program zaključila.

Pestro okrašeni kmetški vozovi.

Vse dopoldne so že prihajali v Krško številni okrašeni kmetški vozovi; celo iz Lesc na Gorenjskem so prišli kmetški fantje in dekleta. Pred cerkvijo v Krškem je nastal pisan semanji dan; zbirati so se pričeli okrašeni vozovi in narodne noše. Posamezni vozovi so predstavljali različne prizore iz kmetskega življenja na vasi. Cele tedne se je vrla kmetška mladina pripravljala na ta svoj praznik ter krasila in venčala vozove; v svoji prirodni bistrosti in res narodni fantaziji je pokazala, da zamore pokazati svetu na svoj praznik marsikatero zanimivost ter dati prazniku pravo narodno vsebino. Vsa ta pestra in barvita narodna množica se je okoli poldne jela pod vodstvom gosp. Vičiča zbirati v barviti povorki.

Povorka.

Po 12. uri se je jela povorka pomikati proti Krškemu polju. Na čelu je šla krška gasilska godba, za njo je jezdilo več kmetških fantov na konjih, vsi so nosili večje jugoslovanske trobojnice. Nato pa so sledili številni okrašeni vozovi. Vsa ta barvita dolga vrsta se je pomikala po glavni cesti skozi Krško, zavila v Leskovec, kjer so ji na trgu pri Butkoviču priredili domači fantje zelo lep sprejem, dekleta pa jo obsipavala s cvetjem, ter se vila dalje mimo Koritnika proti Žadovniku in Celini na slavnostni prostor. Na vsej poti je velika množica prebivalstva občudovala slikovito kmetško povorko. Kmetška mladina na okrašenih vozovih pa se je tudi, razgibala: mlatiči so mlatili, predice predle, tesarji tesali, terice trle lan, godci pa nenehoma godli in fantje peli slovenske narodne pesmi.

Na Celino, kjer je čez noč zrasla pravcata kmetška naselbina paviljonov, šotorov, tribun in še drugih reči, so se jele usipavati tisočere množice prebivalstva skozi slavolok z napisom: „Dobrodošli in pozdravljeni sinovi in hčere

naših kmetijskih hiš!" Obsežen del zgodovinskega polja je postal pravo mravljišče, kjer se je živahno gibala nad deset tisoč številčna množica ter nestrpno pričakovala tekme in dirke.

Konjske dirke.

Okoli 15. ure je g. Anton Gliha, predsednik „Jahalnega in dirkalnega društva v Krškem“, otvoril popoldanski program kmetijskega praznika — konjske in kolesarske dirke. Šum in razgibanost množice se je umiril, zavladalo je skrbno pričakovanje. Častno tribuno so zasedli številni odlični gosti, med njimi bivši minister Ivan Pucelj, srezki načelnik dr. Šiška, banski zastopnik dr. Čeh, načel. kmet. od. v p. Sancin, dr. Janko Rajar, veterinar, ataše, dekan Kurent iz Leskovca pri Krškem in še mnogo drugih.

Na evidenčni tribuni pa je pričela poslovati komisija, ki ji je načeloval Fran Zupančič, župan iz Rakovnika in predsednik tamošnjega Konjerejskega društva.

Rezultat dirk.

1. Dirka za 3- do 4^{letne} konje — proga 1800 m.

1. nagrada „Danko“, lastnik Cvetko Zorko iz Družinske vasi, čas 4.30 minut.

2. nagrada „Bečer“, lastnik Henrik Kužnik iz Vidma, čas 4.35 minut.

2. Dirka za 5letne konje — proga 2700 m.

1. nagrada „Čardaš“, lastnik B. Hofbauer iz Krškega, čas 4.49 minut.

2. nagrada „Finiš“, lastnik I. Recelj iz Št. Jerneja, čas 5.26 minut.

3. Enovprežna dirka za ameriške dirkače — proga 2700 m.

1. nagrada „Posilni“, lastnik I. Krušič iz Ljubljane, čas 4.05 minut.

2. nagrada „Finiš“, lastnik F. Sagaj iz Repenj pri Vodichah, čas 4.19 minut.

4. Dvovprežna dirka — proga 2700 m.

1. nagrada „Silni in Branko“, lastnik F. Kerin iz Sv. Križa, čas 6.5 minut.

2. nagrada „Čardaš in Mária“, lastnik B. Hofbauer iz Krškega, čas 6.51 minut.

5. Jahalna dirka — proga 1800 m.

1. nagrada „Zora“, lastnik I. Lipej iz Zgor. Sušice, čas 2.31 minut.

2. nagrada „Silni“, lastnik F. Kerin iz Sv. Križa, 2.34 minut.

S tem so bile konjske dirke zaključene; sledila je še dirka kolesarjev, kjer je po zelo napeti borbi odnesel prvo nagrado Fran Medvešek iz Krškega, drugo Jože Rojec iz Ardrega pri Raki, tretjo Vladimir Merhar iz Brežic. Tudi kolesarskim tekmam, ki so oficijelni program praznika zaključile, je zbrana množica z zanimanjem sledila. Razglasili so se še rezultati posameznih dirk ter se razdelile nagrade. Zatem pa se je vršila velika kmetijska narodna veselica, ki se je med vrstami številnega prebivalstva razvila v prijetno in domače razpoloženje. Pa tudi letalo ljubljanskega „Aero-kluba“, ki je priletelo že v jutranjih urah v Krško in pristalo na Krškem polju, kjer ga je občudovala številna množica kmetijskega ljudstva, se je polagoma dvignilo ter po daljšem kroženju ubralo pot skozi večerni zrak proti Ljubljani.

Središče ob Dravi. „Največja sreča za moža je žena, ki dobro kuhati zna!“ pravi narodni pregovor, ki ga vidimo skoraj v vsaki kuhinji. In to je resnica. Zato si je naše društvo k. f. i. d. nadelo za letošnje leto nalogo, da priredi kmetijsko-gospodinski tečaj.

Prošnjo društva je kralj. banska uprava upoštevala ter odredila, da se je tečaj pričel dne 27. aprila t. l. in v to svrhu poslala potreben inventar. Zatem sta bili dodeljeni kot učni moči pri nas dobro znana in požrtvovalna voditeljica gospa Olga Sittig in kot pomočnica gđč. Lojzka Kačnikova. Petje je vadil pevovodja tov. Joža Čulek, etična predavanja pa preč. gospod kaplan Andrej Stakné.

Tečaj je obiskovalo 16 deklet, povečini članic d. k. f. i. d. v Središču in pri Sv. Bolfenku. Dekletu so zadobila v tem tečaju vse, kar mora znati dobra gospodinja, če hoče uspešno gospodariti, posebno v sedanjih ne baš ugodnih časih. To so pokazala naša dekleta ob zaključku, ki se je vršil dne 18. julija.

Da se je tečaj tako dolgo lahko vršil, gre zahvala kralj. banski upravi, ki je na našo prošnjo nakazala prav izdatno podporo v znesku 2.500 Din, sreskemu kmetijskemu odboru v Ptujju, ki je dal podpore 250 Din, Sokolu za prepustitev prostorov Sokolskega doma ter vsem ostalim, ki so podučevali ter pomagali, da je tečaj tako dobro uspel.

Zaključno slavlje se je pričelo ob 4. uri popoldne. Povabljeni so bili sledeči: Kralj. bansko upravo je zastopal referent gosp. Jože Okorn, sokolsko društvo tov. načelnik Srečko Vittori ter prosvetar tov. Joža Čulek. Trška občina je bila zastopana po tov. županu Antonu Kolariču, d. k. f. i. d. pa po tov. predsedniku in blagajniku. Zelo lepo je bilo tudi to, da so bili povabljeni vsi stariši gojenk in so se vsi tudi udeležili.

Prvi je spregovoril predsednik d. k. f. i. d. Ivo Šavora, ki je vse navzoče pozdravil in našteval ugodnosti, ki so jih bila dekleta deležna v tečaju. Nato so servirale gojenke gostom skromno, sedanjemu času primerno, toda nadvse imenitno pripravljeno zakusko. Med tem časom se je vršila igra „V Cojzovi kuhinji“, ki je uspela nad vse pričakovanje. Vse vloge so bile prav dobro rešene in tu ima največ zaslug tov. učitelj Srečko Vittori, ki je že dolga leta režiser sokolskega društva. Po igri je gospa voditeljica izrekla dobrodošlico vsem navzočim in poudarila, kako potrebni so taki tečaji po deželi, in da je zelo vesela, ker je vodila v našem trgu že tretji tečaj in vsakokrat s prav lepimi, sedaj že tudi vidnimi uspehi, ker je že nekaj njenih učenk sedaj gospodinj. Pohvalno se je izrazila nad dejstvom, da že danes mladina sama skrbi za svojo izobrazbo posebno v društvih k. f. i. d.

Dekleta so zapela pod vodstvom tov. Joža Čuleka nekaj lepih narodnih pesmi, sokolski orkester pa je pod vodstvom tov. Srečka Vittorija odigral nebroj izbranih komadov. S tem je bilo cenj. gostom poskrbljeno ves čas slavnosti za prijetno zabavo. Tudi tov. pevovodja je spregovoril nekaj bodrilnih besed mladini, se laskavo izrazil nad celokupno prireditvijo ter nas v svojem govoru vzpodbujal k nadaljnemu delu.

Končno se je zahvalila gojenka tečaja tov. Pepca Veselkova vsem, posebno voditeljici in njeni pomočnici, Sokolu za prepustitev prostorov, banski upravi in sreskemu kmetijskemu odboru za znatno podporo, kakor tudi vsem prirediteljem, ki so na kakršenkoli način pomagali, da se je tečaj vršil.

Nazadnje je govoril v imenu banske uprave referent, gos. Jože Okorn. Razložil je velik pomen gospodinjskih tečajev in poudarjal, da so velika dobrota za kmetiska dekleta, posebno pa za one, ki jim kakršnekoli razmere, odnosno sredstva ne dovoljujejo obiskovati kako gospodinjsko šolo. Tudi on se je laskavo izrazil nad vso priveditvijo in posebno naglašal, da banska uprava radevolje nudi za vsa razpoložljiva sredstva, to je inventar, učne moči, podpore itd.

Lepo slavje se je zaključilo ob 10. uri. Gostje so se začeli razhajati, vsakdo je bil prav zadovoljen, kakor starši, tako dekleta in ostali gostje. Ne lahko smo se poslovili, v srcih pa smo si želeli, da bi imeli tak tečaj vsako leto, kjer bi se dekleta z majhnimi stroški izurila za svoj bodoči težki, pač pa lepi poklic. Žefimo, da vse znanje, ki so ga zadobila dekleta v tečaju, kolikor se da, praktično izvajajo na svojih lepih kmečkih domovih. Mogoče se še oglasi katera izmed gojenk v našem mladinskem mesečniku „Grudi“, kar bi z veseljem pozdravili.

Sv. Jurij ob Ščavnici. V nedeljo smo spremili k večnemu počitku tov. Marico Rauterjevo, članico društva kmetjskih fantov in deklet. Zavratna jetika jo je vzela v 25. letu. Bila je agilna in vedno, kadar je šlo za društvo, prva, kj je žrtvovala ure in dneve za njegov povzdig. Številna udeležba pri pogrebu je pričala o njeni splošni priljubljenosti med ljudstvom. Društveni pevski zbor ji je zapel poslednjo pesem. Predsednik društva tov. Klemenčič se je v kratkih besedah poslovil od pokojnice. Naj počiva v miru!

Marici v zadnji pozdrav!

Zapustila si nas za vedno. Tvoja duša se je dvignila v nebeške višave, iskajoč tamkaj svoje utehe. Odšla si, mirno in tiho; bela oblačila so pričala o Tvoji mladosti. Tukaj pred Tvojim grobom stojimo mi, s povešenimi glavami, težkimi mislimi na Tebe, ki si nam bila vedno in povsod najljubša. Tvoje misli, Tvoj razum, so vedno bili velika pomoč pri našem težkem, trudapolnem delu. Vedno si bila prva, kadar je bilo treba žrtvovati ure in dneve za naš mladi kmetjski pokret. Na nežnih ustnicah je vsakdo lahko spoznal Tvoje skromne želje. Trden značaj Te je vedno vodil v pravo smer.

Danes Te ni več med nami, ki si nam bila v mnogih vprašanih vodnica. Teško Te pogrešamo, ob mislih nate klonemo, duše so prazne, manjka jim medsebojna vez. Zakaj si odšla, tako hitro, brez vsakega slovesa? Zakaj nam nisi povedala, da bi Ti olajšali trnjevo pot?

Zavratna jetika je že dolgo segala po Tvojem telesu in končno pretrgala nit življenja Tebi, ki bi še morala živeti. Usoda je kruta, neizprosna, zagrabi tam, kjer ve, da bo nastala največja vrzel.

Tu, ob Tvojem grobu, se danes poslavljamo od Tebe, draga Marica, zaklinjajoč se, da bomo šli po poti, katero si nam tudi Ti pomagala graditi, tako dolgo, da bomo zabeležili svojo zmago. Tedaj bodo rešene in zveličane vse duše, ki so trpele kakor Ti, za naš sveti pokret.

POSKUSI IZ NAŠIH VRST.

Lobničan:

Pohorju.

Oj Pohorje, zeleni gaj!
Na tebi uživam zemeljski raj.

Če trudne in prašne so moje noge,
na tebi pozabim ves trud, vse gorje.

Če pohorsko deklé zapoje na glas
zjasni se pri priči moj mračni obraz.

Le v tvojih gozdovih srce se odpre!
Naj v tvojem objemu še tiho zamre.

Lobničan:

Ljubezen.

Brez ljubezni je življenje
roža bela brez duha.
Je življenje le trpljenje —
kaj je druga sreča vsa!

Vedno, amor, bom te slavil
kjer mi bo mogoče.
Srečen, kdor je ljubav našel
in jo vračat hoče.

L. R. M.:

Resnična povest.

Martina je prvič v življenju šla na ples. Čeprav hčerka ubogega bajtarja, je veljala splošno za vaško lepoticco. Mati ji je dovolila, da sme za svoj god, na Martinovo nedeljo, na vaško veselico. V svoji sreči, da sme tudi ona med rajajočo mladino, bi bila objela ves svet.

Prišla je med veselo družbo, da sama ni vedela kako in kedaj. Že se je vrtela v valčku, srečna, pijana od šuma, ki ga ni bila vajena, prelepa, kot pravkar razcevela roža.

Martinina lepota je v marsikaterem mladeniču vzbudila tiho poželenje. Z največjim uspehom pa se ji je laskal nek mlajši gospod, elegantno oblečen, ki se je izdajal za uradnika, dasi je bil le trgovski potnik in izjavljal, da je neporočen, dasi je v žepu nosil poročni prstan. Pravil je, da si želi neveste iz kmetske hiše in da mu ni do denarja. Martini je sladko govoril, ji pridno prilival rujnega vinca ter ji neprestano napival.

Godba je svirala, petje se je razlegalo v noč in vino je opajalo veselo družbo. Martina je čutila, kako postaja čim dalje bolj živahna in

zgovorna. Sladko govorjenje lepega tujca jo je omamljalo. Še pomislila ni, da bi utegnil lagati. Pozabila je na čas in na mater in šele ko je videla, da so nekateri odhajali, se jim je hotela pridružiti. Toda mladi tujec jo je pregovoril, da je še ostala. Šele čez nekaj časa jo je opomnil, da mora domov in ji rekel, da jo bo spremlil.

Noč je bila jasna. Čeravno pozno v jeseni, je bila topla in prijetna ob lah-nem, južnem vetriču. Nebo je bilo zvezdnato, izza bližnjega hriba je vzhajala luna. Zavžito vino, nočna tišina in čar mesečine je prevzel Martino tako, da se ni branila, ko jo je lepi spremljevalec objel okrog pasa in jo vso voljno in trudno vodil po gozdni stezi proti domu. Tudi ko si jo je privil na prsi in jo jel divje poljubljati, je bila vsa nemočna. Čudna sladkost jo je prevzela. Oklenila se ga je okrog vratu, ljubezen je mogočno vzplamtela v njenem srcu. In ko jo je potegnil k sebi na mehki mah, se ni upirala. — — —

Ko se je zavedla, je bilo prepozno. Ruvala si je lase, blaznela od žalosti in sramote, preklinjala svoj prvi ples, svojo prvo ljubezen in njega, ki jo je zape-ljal v prvi greh. Zaman.

Mladi kavalir je bil izginil za vedno.

Sredi poletja je prijokala na svet mala Tinka. Martina jo je sprejela brez nevolje. Živela je odslej le za otroka. Ko je mala hčerka podlegla bolezni, se dolgo ni mogla potolažiti. Sedaj živita z materjo v tihi koči in Martina ve, da ji življenje ne more dati ničesar več.

Profesorjev spomin.

Mudilo se mu je nekam, a je pozabil, kam, ko je izvoščka poklical.

„Brzo, brzo, kočijaž, imam velikansko silo!“

„In kam naj peljem gospoda?“

„To pa Vas nič ne brigal!“

Ko je izstopil, je dejal polglasno:

„Prav dobro se spominjam, da sem pozabil, kam sem imel iti.“

Kakor po navadi.

„Ravno sedaj sem rabil ključ za omaro, a se ne spomnim, kam sem ga vtaknil. Bržkone sem ga zaprl v omaro.“

V šoli.

Takoj v začetku ure je klical vse dijake po imenu, ako so vsi navzoči. Dijaki, ki so kolikor toliko nagajivi in da delajo nemir, odgovorijo „odsoten“, ako kateri manjka.

Profesor zakriči nervozno: „Kakšen nemir je to? Ako koga pokličem in ga ni, naj se sam oglasi: „odsoten“, ne da vsi zanj kričijo.“

V trgovini.

„Kaj zahtevate, gospod profesor?“

Profesor: „Dajte mi... dajte... dajte mi... Ah ta je pa spet lepa, da se ne spomnim, kaj sem hotel imeti. (Čez nekaj časa se mu je zdelo, da se je domislil in pravi): Čujte, ako nimate, pa mi dajte kaj drugega podobnega.“

Je menda pač on najslabši.

Profesor (zmerja nekega porednega učenca): „Pintar, vstanite s klopi, ter sedite tu poleg mene, kajti vi niste vredni, da sedite med poštenimi ljudmi.“

Velika zahteva.

Stanko je ujel na šipi muho in zaprosil strica: „Daj, striček moj zlati, napravi mi iz te živali slona.“

To je pa preveč.

Gospa novi dekli: „Vidite, da se deklam pri nas dobro godi, je že to znak, ker nas vse pogosto obiskujejo. Zadnja pred vami je bila še danes tu.“

Maksl: „Kaj ne, mama, nji tudi še nisi plačala.“

Maščevanje.

„Vi ste šli med vegetarijance, gospod Ohrovt, a sinoči sem vas videla, da ste jedli zajca v omaki.“

„Samo iz maščevanja, gospa, ker so mi zajci kapus požrli.“

Uganke.

Rešitev črkovnice z 7.—8. števil. „Grude.

Vodoravno čitaj: preklja, kopriva, kozolec, slanina, Kobarid, planina, Muljava, nedelja, Slavica, grozdje, lubadar, Golgota, Gabrijel, kapetan, globina, kadunja. — Po sredi navzdol čitaš: „Kronanje v Zagrebu.“

(Pravilno rešitev nam je poslala Micika Potočnik iz Frankolovega.)

Rešitev številnice iz 7.—8. števil. „Grude“:

ključ: voda, nit, lek. — Valentin Vodnik.

Kvadrat. (Kopriva.)

1	2	3	4	5
2				
3				
4				
5				

1 = ime najboljšega slovenskega lista za kmetско mladino;

2 = ravnina;

3 = prepričan (vero dam); imperativ za 2. os.;

4 = darove dati (brez ob);

5 = duša (latinsko).

Posetnica. (Kopriva.)

Stric*
Slavko Sebina

Kje je rojstni kraj tega strica.

Listnica uredništva.

Lobničan: Od poslanih pesmic sem uvrstila dve med Poskuse. „V prostot“ ni primerna za tisk. „Misli“ bodo prišle med Poskuse.

Radovan Gobec: Kliše za Vašo pesem je izdelan in pride v eno prihodnjih števil. Prihodnjič bi prosila, da izdelate rokopis skrbneje (v obliki ene Grudine strani), da ne bomo imeli še posebnih stroškov s prepisom. Priobčila bi več takih pesmic, ko bi klišeji ne bili tako zelo dragi. Pošljite še kaj.

L. M. R. Vašo povest sem po daljšem premisleku vendarle uvrstila med Poskuse. Za leposlovni oddelek žalibog, v kljub krajsanju, le noče biti zrela. Pišite krajše, povdarite momente, ki so važni in ki logično peljejo do zaželjenega zaključka. Ne pretiravajte v primerah. N. pr.: „— — kriknila je (dekle!) kot mogočna levinja sredi puščave — —“. Pesmi so boljše.

Vsem zamudnikom pošiljamo opomine. Ako vam je „Gruda“ draga in ako ne želite njene propasti — poravnajte naročnino!

Rezervirano!

za

Philips-Radio

na 12
mesečnih obrokov.

Najboljši aparati!
Najugodnejši obroki!

Generalno zastopstvo

„Centra“, Ljubljana

Masarykova cesta (Nova palača
Vzajemne zavarovalnice.)

Mnogo, dobro in po ceni!

To se danes zahteva od vsakega privrednika. Kmetovalec mora temu zahtevu zadostiti, ako želi sodelovati v narodno-gospodarskem oziroma svetovno-gospodarskem ustrojstvu.

Naloga kmetijske mladine je, da sledi modernim tehničnim sredstvom in jih skuša uporabljati v gospodarstvu. Slika nam kaže en primer, kako se lahko pridelava mnogo, dobro in po ceni.

Gnojilni poskus na travniku na banovinskem posestvu v Kostanjevici.

Treba je umno in pravočasno uporabljati umetni gnoj.

Tvornica za dušik d. d. Ruše pri Mariboru izdeluje mešano gnojilo

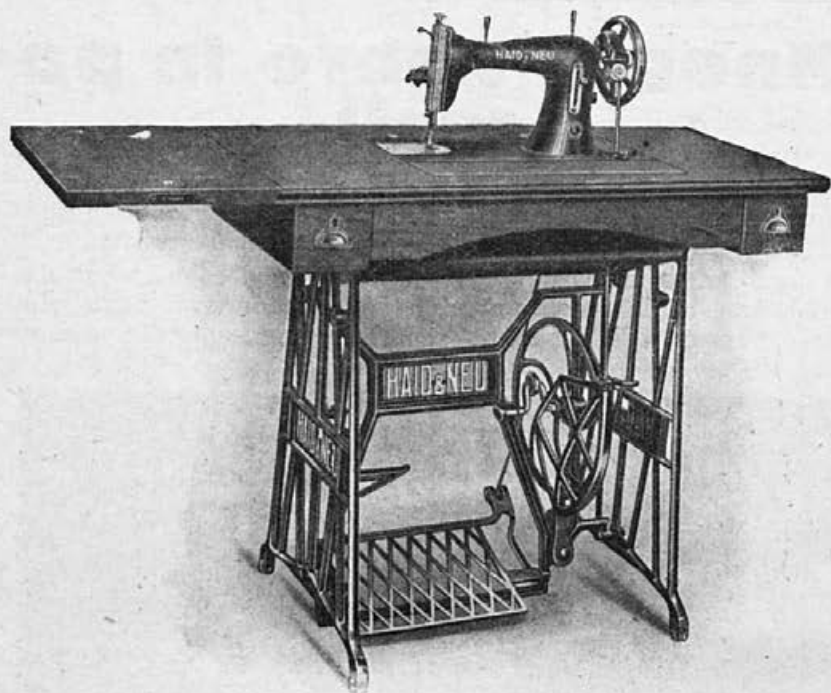
Nitrofoskal-Ruše

ki vsebuje 4% dušika, 8% fosforne kisline, 8% kalija in okoli 33% apna t.j. vso ono hrano, ki jo posevi rabijo, da rodijo bogato in dobro.

Apneni dušik

pa povspešuje bujnost rasti in povečuje odstotek beljakovin v rastlinah, kar je pred vsem za pridelovanje sena na travnikih od velikega pomena.

Naročila sprejema tvornica, ki izvršuje analizo zemlje in daje strokovna navodila za pravilno uporabo umetnih gnojil.

„HAID & NEU“ **šivalni stroji.**

„Mifa“ prvovrstna nemška kolesa.
Zahtevajte cenike brezplačno! V vsakem
kraju iščemo zastopnike (pripravno kot
postranski zaslužek za kmetske fante).

„Centra“,
Zaloga šivalnih strojev in koles
Ljubljana
Masarykova cesta (Nova palača Vzajemne
zavarovalnice)

Dobro kupite

nogavice, kravate, srajce, nahrbtnike, naramnice, dežnike, palice, čipke, svilnate trakove, gumbe, nože, škarje, voščeno platno (Wachstuch), potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje, tapetnike le pri

JOSIP PETELINC, LJUBLJANA

Nizke cene!

blizu Prešernovega spomenika (ob vodi).

Nakažite „Grudi“ naročnino!

„EKONOM“

osrednja gospodarska zadruga v Ljubliani
Kolodvorska ulica 7

Ima v zalogi po najnižjih cenah deželne pridelke, najfinejšo banaško in domačo moko, krmila, špec. blago in ostale v to stroko spadajoče predmete.

Zaloga vseh vrst umetnih gnojil, modre galice, prvovrstne strešne opeke iz opekarne Ilovac, Karlovac, ter najboljšega splitskega in trboveljskega portland cementa.

Pazite pri nakupu šivalnih strojev na najboljšo znamko in to je **PFAFF!**

PFAFF šivalne stroje

za rodbino, obrt in industrijo z večletno garancijo, kupite ugodno tudi na obroke pri tvrdki

Ign. Vok, Ljubljana

Tavčarjeva ul. 7 ali v podružnici
Kranj in Novo mesto.

Poduk v vezenju brezplačen!

Denar naložite

najbolje in najvarneje pri domačem zavodu

KMETSKI HRANILNI IN POSOJILNI DOM V LJUBLJANI

reg. zadr. z neomejeno zavezo

TAVČARJEVA (SODNA) UL. 1.

Telefon št. 2847 — Rač. poš. hran. št. 14.257. — Brzjavni: „Kmetški dom“

Vloge na knjižice in tekoči račun obrestuje po $5\frac{1}{2}\%$, pri tromesečni odpovedi po 7% , brez odbitka davka na rente.

Stanje vlog:
nad Din 30.000.000.-.

Rezervni zaklad:
nad Din 700.000.-.

Jamstvo za vloge presega večkratno vrednost vlog. Strankam nudi brezplačno poštne položnice za nalaganje denarja. — Vložne knjižice drugih zavodov sprejema kot gotovino brez preklinjenja obrestovanja.

Posojila daje na poroštvo, na vknjižbo in na zastavo premičnin in vrednostnih papirjev in v tekočem računu pod najugodnejšimi pogoji.

Blagajniške ure: Ob delavnih od 8 - 12 $\frac{1}{2}$, in od 3 - 4 $\frac{1}{2}$, le ob sobotah in dnevih pred prazniki od 8 - 12 $\frac{1}{2}$, ure.

